

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра педагогіки початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЗА КОРДОНОМ

Освітня програма «Початкова освіта» перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузь знань 01 «Освіта»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «28» серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація			
Назва дисципліни	Інклюзивна освіта за кордоном		
Викладач (-і)	доц.Матвеева Наталія Олексіївна		
Контактний телефон викладача	0502204583		
Е-mail викладача	nataliematveieva@gmail.com		
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота		
Обсяг дисципліни	90 годин		
Посилання на сайт дистанційного навчання			
Консультації	Очні консультації: 2 години на тиждень (середа, 10.00 год., 308 ауд.)		
2. Анотація до курсу			
Дисципліна «Інклюзивна освіта за кордоном» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на третьому курсі у шостому семестрі. Даний курс присвячений ознайомленню майбутніх фахівців із світовим досвідом упровадження інклюзивної освіти.			
3. Мета та цілі курсу			
Мета курсу полягає у підготовці студентів до навчально-виховної діяльності з учнями з особливими освітніми потребами; ознайомленні майбутніх фахівців із світовим досвідом включення дітей з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів, сучасними тенденціями та моделями інклюзивного навчання			
У результаті вивчення навчальної дисципліни ви ознайомитеся із досвідом зарубіжних країн щодо включення осіб з особливими освітніми потребами на навчання у загальноосвітні навчальні заклади, специфікою упровадження сучасних стратегій та базових моделей інклюзивного навчання			
4. Результати навчання (компетентності)			
В результаті участі у вивченні курсу «Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності» ви зможете сформувати компетентності:			
<ul style="list-style-type: none"> - здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів з особливими освітніми потребами. - здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації. - здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. - здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. - здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних розумових здібностей, толерантне ставлення до індивідуальних особливостей. - здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності. - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності. - здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін. - здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти. 			
5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний/

		(рік навчання)	Вибірковий		
Шостий		Початкова освіта	Третій		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	Лекція, практичне	<p>Елен Р., Даніелс і Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. Львів: «Надія», 2005. 125 с.</p> <p>Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.:Самміт-Книга, 2009.272 с.</p> <p>Кравченко Г.Ю, Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.</p> <p>Освіта та культура демократії / К.А.Гансен, Р.К.Кауфман, С.Сейфер. Львів, 2001. 152 с.</p> <p>Саламанкская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7 – 10 июля 1994. К., 2000.</p>	Підготовка реферату, опрацювання матеріалів в системі дистанційного навчання, опрацювання літературних джерел, конспектування Саламанкської декларації (2-4 год.)	Максимальна оцінка - 5	один тиждень
Тема 2 Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії	Лекція, практичне	<p>Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2000. 256 с.</p> <p>Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Ел. ресурс. Режим доступу: http://www.ussf.kiev.ua/ie_experience_implementing/</p> <p>Журавльова Л.С. Аналіз зарубіжного досвіду з проблеми організації та змісту інклюзивної освіти//Науковий часопис СНПУ ім. М.Драгоманова.</p>	Підготовка реферату, опрацювання матеріалів в системі дистанційного навчання, конспектування праці Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія»,	Максимальна оцінка - 5	два тижні

		Серія 19: корекційна педагогіка та спеціальна психологія. К.: Вид-во НПУ ім. М.Драгоманова, 2014. Вип. 26. С. 108 – 111.	2000. 256 с. (2-4 год.)		
Тема 3 Освітні реформи Бельгії, Голландії та Австрії щодо інклюзивної освіти осіб з особливими потребами	Лекція-екскурсія, практичне	<p>Всесторонний обзор отрасли – Дания, 2012. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.european-agency.org/country/denmark/nationaloverview/complete-national-overview.</p> <p>Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2000. 256 с.</p> <p>Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Ел. ресурс. Режим доступу: http://www.ussf.kiev.ua/ie_experience_implementing/</p> <p>Кавун Ю. Передовий психолого-педагогічний досвід реалізації інклюзивної практики в країнах Європи//Вісник науково-дослідної лабораторії «Інклюзивна педагогіка» за матеріалами І регіональної науково-практичної конференції «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» 26 квітня 2015. Уманський ДПУ ім. П.Тичини. Умань, 2015. Вип. 1. С. 168-170.</p>	Підготовка доповідей та презентацій, опрацювання матеріалів в системі дистанційного навчання, пошуково-дослідна робота, складання бібліографії (2-4 год.)	Максимальна оцінка - 5	один тиждень
Модуль 2. Тема 1 Шведська модель інклюзивної освіти: стратегії упровадження. Організація психолого-	Лекція, практичне	<p>Всесторонний обзор отрасли – Швеция, 2013. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] – Режим доступа: </p>			

<p>педагогічного супроводу осіб з особливими потребами у навчальному закладі (досвід Німеччини)</p>		<p>agency.org/country/sweden/nationaloverview/complete-national-overview.</p> <p>Ніна Кравець. Впровадження інклюзивного навчання в зарубіжних країнах. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2018. №2. С.139-146.</p> <p>Ольсен Х. «Включённое» образование – стратегия для достижения образования для всех / Х. Ольсен // Актуальные проблемы интегрированного обучения. М., 2001. С. 25– 95</p>	<p>конспектування статті Н.Кравець. Впровадження інклюзивного навчання в зарубіжних країнах. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2018. №2. С.139-146. (2-4 год.)</p>		
<p>Тема 2 Інклюзивна освіта у США та Канаді: основні напрями та принципи організації</p>	<p>Лекція-диспут практичне</p>	<p>Захарчук М. Є. Становлення та розвиток освітніх концепцій інтеграції та інклюзії у США// Вища освіта України. 2012. Додаток 1 до вип. 27, том I (34) : [тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»] / відп. ред. І. П. Маноха. С. 143–150.</p> <p>Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практичний посібник : пер з англ. / Тім Лорман, Джоан Демпелер, Девід Харві. К. : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.</p> <p>Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Дж. Лупарт, Ч. Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. 2010. № 1. С. 6–11.</p> <p>Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти</p>	<p>Підготовка доповіді, реферату, опрацювання матеріалів в системі дистанційного навчання, опрацювання статті Захарчук М. Є. Становлення та розвиток освітніх концепцій інтеграції та інклюзії у США// Вища освіта України. 2012. Додаток 1 до вип. 27, том I (34) : [тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»] / відп. ред. І. П.</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>один тиждень</p>

		(українсько-канадський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с.	Маноха. С. 143–150. (2-4 год.)		
Тема 3 Досвід упровадження інклюзивної освіти в країнах ближнього зарубіжжя (Польща, Чехія, Словаччина)	Лекція- диспут практичне	Арендарук А.О.Досвід впровадження інтеграції та інклюзивної освіти в Україні та за кордоном// Науковий часопис: Корекційна педагогіка. С. 11-14. Ел. ресурс. Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/7539/1/Aren дарук.pdf Вербенець А.А. Міжнародний досвід запровадження інклюзивної освіти.Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 51 (104). 2016. С.90- 97. Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2005. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 Лавріненко Л. І. Школа для кожного (окремі аспекти інклюзивної освіти): Навчально- методичний посібник для керівників закладів освіти, учителів та вихователів ЗДО, ГПД, шкіл-інтернатів, методистів [Текст]. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет (ЧНТУ),	Підготовка презентації, опрацювання матеріалів в системі дистанційного навчання, укладання схеми-таблиці порівняльного аналізу упровадження інклюзивної освіти в європейських країнах (2-4 год.)	Максима льна оцінка - 5	два тижні

		2017. 168 с.			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Участь в роботі впродовж семестру – 40 балів (оцінки за практичні заняття – 30 балів, за самостійну роботу – 10 балів. Залік – 50 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольну роботу, що складається із двох теоретичних питань і практичного завдання.				
Семінарські заняття	50 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань				
7. Політика курсу					
<p>Неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ і тестів із теми. Якщо студент пропустив і не відпрацював більше 50% занять, він не буде допущений до складання екзамену. Обов'язковим для отримання допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p>					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Арендарук А.О. Досвід впровадження інтеграції та інклюзивної освіти в Україні та за кордоном// Науковий часопис: Корекційна педагогіка. С. 11-14. Ел. ресурс. Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/7539/1/Arendaruk.pdf 2. Амиридзе С.П.Обзор зарубежного опыта в области инклюзивного образования//Научные исследования в образовании: научн. ж-л, 2012. Вып. 2. 3. Будник О. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Ів-Франківськ: Кушнір Г.М., 2015. 152 с. 4. Ванян А. Обзор инклюзивного образования за рубежом. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://turion.net/default.asp?src=library&id=001. 5. Вербенець А.А. Міжнародний досвід запровадження інклюзивної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 51 (104). 2016. С.90-97. 6. Волчелюк Ю.І. Основні напрямки соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому просторі (зарубіжний досвід)//36. Наук. праць Хмельницького ун-ту соц. технологій ун-ту «Україна». Хмельницький, 2011. № 3. С. 6-9. 7. Всесторонний обзор отрасли – Дания, 2012. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.european-agency.org/country/denmark/nationaloverview/complete-national-overview. 8. Всесторонний обзор отрасли – Швеция, 2013. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.european-agency.org/country/sweden/nationaloverview/complete-national-overview. 9. Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2000. 256 с. 10. Дети социального риска и их воспитание/Под научн. ред. Л.М.Шипициной. СПб: «Речь», 2003. 144 с. 11. Дети с ограниченными возможностями: проблемы и инновационные тенденции в обучении и воспитании/Сост. Н.Д.Соколова, Л.В.Калинникова. М.: ООО «Аспект», 2005. 448 с. 12. Журавльова Л.С. Аналіз зарубіжного досвіду з проблеми організації та змісту інклюзивної освіти//Науковий часопис СНПУ ім. М.Драгоманова. Серія 19: корекційна педагогіка та спеціальна психологія. К.: Вид-во НПУ ім. М.Драгоманова, 2014. Вип. 26. С. 108 – 111. 13. Засенко В.В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку/Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Науково-методичний збірник. Вип. 8/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. К.: Наук. Світ, 2006. 288 с. 					

14. Захарчук М.Є. Становлення та розвиток інклюзивної освіти у США: автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.01. Тернопільський НПУ ім. В.Гнатюка. Тернопіль, 2013. 17 с.
15. Захарчук М. Є. Становлення та розвиток освітніх концепцій інтеграції та інклюзії у США// Вища освіта України. 2012. Додаток 1 до вип. 27, том I (34) : [тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»] / відп. ред. І. П. Маноха. С. 143–150.
16. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практичний посібник : пер з англ. / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві. К. : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
17. Кавун Ю. Передовий психолого-педагогічний досвід реалізації інклюзивної практики в країнах Європи//Вісник науково-дослідної лабораторії «Інклюзивна педагогіка» за матеріалами 1 регіональної науково-практичної конференції «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» 26 квітня 2015. Уманський ДПУ ім. П.Тичини. Умань, 2015. Вип. 1. С. 168-170.
18. Кобель І.Г., Dickinson J. Моделі інклюзії для глухих: погляд із США//Актуальні питання корекційної освіти: Зб. наук. праць. Вип. 11, 2018.
19. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
20. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
21. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН від 01.10.2010 р. № 912.
22. Кравченко Г.Ю, Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.
23. Лаврінченко Л. І. Школа для кожного (окремі аспекти інклюзивної освіти): Навчально-методичний посібник для керівників закладів освіти, учителів та вихователів ЗДО, ГПД, шкіл-інтернатів, методистів [Текст]. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет (ЧНТУ), 2017. 168 с.
24. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Дж. Лупарт, Ч. Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – 2010. – № 1. – С. 6–11.
25. Малишевська І.А. Становлення та розвиток освітньої інклюзії у США та Канаді. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://iscience.in.ua/arkhyv/26-27-sentbrya-2016/ped-1/3171-staovlena-1>
26. Мар'яна Захарчук, Юлія Закаулова. Аналіз системи підготовки педагогів інклюзивної школи у США//Науковий Вісник Мелітопольського ДПУ. Серія: Педагогіка, №1 (12), 2014. С.21-28.
27. Наконечна Л.В. Сучасні концепти інклюзивної освіти: компаративний аналіз//Вісник Харківського нац. ун-ту ім. Н.Каразіна. Серія: Валеологія: сучасність і майбутнє. Вип. 22. Харків, 2017.
28. Ольсен Х. «Включённое» образование – стратегия для достижения образования для всех // Актуальные проблемы интегрированного обучения. М., 2001. С. 25– 95.
29. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Вісник №4 НДЛ інклюзивної освіти/ Упорядники: Савчук Л.О., Юхимець І.В. Рівне: РОППО, 2013. 53с.
30. Романчак Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі//Наша школа. 2014. № 4. С. 33 – 37.
31. Саламанкская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7 – 10 июля 1994. К., 2000.
32. Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: європейський вектор, українські реалії // Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (15 березня 2018 р.). Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2018. 72 с.
33. Специальная педагогика: учебн. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Л. И. Аксенова, Б.

А. Архипов, Л. И. Белякова и др; Под ред. Н. М. Назаровой. 4-е изд., стер. М.: Изд. центр «Академия», 2005. 400 с.

34. Софій Н.З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навч.-метод. посібник/Кол. Авт.: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін.; за заг. ред. Л.І.Даниленко. К., 2007. 128 с.

35. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с.

36. Тетяна Лукіна. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Ел. ресурс. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/714558/1/apdyo_2014_3_23.pdf

Викладач _____ доц. Н.О.Матвєєва